

Idéblad

Tryggare och Mänskligare Göteborg publicerar idéblad med exempel på trygghetsarbete som pågår i staden tack vare kommunen, föreningar, eldsjälar och många andra. Tanken är att inspirera och att hjälpa igång nya trygghetsskapande processer.

Unga människor som har utsatts för brott är ofta rädda för att samma sak ska hända igen, vilket kan leda till begränsningar i deras liv. De kan också drabbas av sömnproblem, koncentrationssvårigheter och humörsvängningar.

UNGA BROTTSOFFER FÅR HJÄLP ATT GÅ VIDARE

Lokalerna är ljusa och fräscha. Men besökarnas berättelser kan vara både mörka och sjaskiga.

Till Stödcentrum för unga brottsoffer, två trappor upp på Stampgatan 38, kommer brottsutsatta ungdomar för att få råd och hjälp.

Nästan hälften av dem har utsatts för misshandel, ofta i kombination med exempelvis olaga hot. Andra brottsrubriceringar är rån, stöld, ofredande, våldtäkt och övergrepp i rättssak. Vilket inte behöver betyda att det är just de brotten som oftast drabbar unga människor - mörkertalen är stora.

Att de unga brottsoffren mår dåligt är dock ställt utom allt tvivel.

- De är ofta rädda, och rädslan för att samma sak ska hända igen innebär begränsningar i deras liv - de undviker vissa platser, går aldrig ut ensam, och så vidare. Vissa lider av sömnproblem, koncentrations-svårigheter och humörsvingningar. Andra är förbannade och bär på hämndtankar, säger Torgny Sjögren, som har arbetat på stödcentrumet sedan starten 2004 och är en av fyra anställda.

Han berättar att vissa också tycker att vuxenvärlden har svikit.

- Ibland har flera vuxna sett vad som hänt utan att ingripa, och det kan nästan upplevas som värre än själva brottet.

Stödcentrum för unga brottsoffer är en projektverksamhet som sorterar under stadsdelsförvaltningen Centrum, men den är öppen för alla göteborgare under 23 år som har drabbats av brott - dock med undantag

Att bli utsatt för brott är alltid en kränkning. Men om offret är en ung människa kan det drabba extra hårt. Det är därför Stödcentrum för unga brottsoffer finns.

Torgny Sjögren är en av fyra anställda socialsekreterare på Stödcentrum för unga brottsoffer på Stampgatan i Göteborg. Förutom den del av verksamheten som erbjuder stöd och hjälp åt de brottsdrabbade är mycket av arbetet också utåtriktat och kunskapspridande.

för heders- och familjerelaterad problematik. Man måste inte ha gjort en polisanmälan och man får vara anonym. Merparten av besökarna är mellan 14 och 19 år och könsfördelningen jämn.

- Killarna är i högre grad "hitsläpade" av en förälder, medan tjejerna oftare har sökt sig hit själva, säger Torgny.

En viktig del av arbetet är att hjälpa de drabbade att bearbeta det som hänt, bland annat genom att försöka få dem att förstå att deras reaktioner är normala - att det är så människor fungerar.

- Vi försöker ge dem hopp. Även om allt inte blir frid och fröjd igen så kan de få ett nytt sätt att förhålla sig till händelserna. Bara att de blir trodda, respekterade och tagna på allvar betyder mycket.

Personalen uppmanar också brottsoffren att försöka få perspektiv på det som hänt genom att skriva om det.

- Vi försöker lyfta på locket och visa att man får lov att uttrycka det man känner - så att man laddar ur det. Att inte skuldbelägga någon är också viktigt. Nästan oavsett vilket brott det handlar om så har många av dem tankar som snurrar kring upplevd egen skuld. Man funderar på om det hade kunnat vara annorlunda om man bara inte hade varit just där, om man bara inte hade haft just den jackan, om man bara hade lyssnat på mamma.

Stödcentrumet bistår även med stöd för anhöriga och andra närstående och med guidning genom rättsprocessen - från polisanmälan och förhör till rättegång, dom och eventuellt skadestånd.

En stor del av arbetet är dessutom av mer utåtriktad och kunskapspridande karaktär, med den uttalade målsättningen att öka medvetandet om både verksamheten och brottsofferproblematiken. Samt inte minst att nå fram till dem som gömmer sig i mörkertalen.

Mycket av denna informationsverksamhet riktar sig till människor som på olika sätt kommer i kontakt med ungdomar genom sitt arbete, men även hemsidan och inte minst ungdomarna själva är viktiga kanaler.

- Den uppsökande delen är minst lika betydelsefull som själva mottagningen, säger Ann Hanbert, som var den som redan 2002, två år innan stödcentrumet drog igång, började planera och bygga upp verksamheten. Hon ledde sedan arbetet fram till 2005, när hon återgick till att arbeta med ungdomsfrågor på Tryggare och Mänskligare Göteborg.

- Jag är socionom och jobbade tidigare bland annat med ungdomar som drabbats av Backabranden. Där blev det tydligt att det fanns ett glapp och att ungdomar var en svår målgrupp att nå. 2001 kom ny lagstiftning som sa att kommunerna bör erbjuda råd och stöd till brottsoffer och i Stockholm fanns en brottsofferjour för unga sedan 1999. Det blev ytterligare skäl för att driva frågan om en kommunal stödverksamhet för ungdomar i Göteborg, säger Ann Hanbert, som betonar att det är lika viktigt att fokusera på brottsoffer som på förövare i det brottsförebyggande arbetet.

- Brottsoffer måste ges möjlighet till lindring och få bearbeta sina upplevelser. Likgiltighet inför deras situation kan leda till frustration och destruktivitet. Många som begår brott har själva varit offer för andras brottslighet.

Redan under uppbyggnadsfasen blev den utåtriktade inriktningen tydlig, genom att Ann ägnade åtskilligt med tid och energi åt att knyta kontakter, bygga nätverk och på andra sätt förankra den kommande verksamheten:

Ett 30-tal olika ungdomsrelaterade aktörer intervjuades, medier kontaktades och olika referensgrupper bildades, liksom en strategigrupp med folk från stadskansliet, polisen, Brottsofferjouren, BRIS, kris- och jourverksamheten och Cityenheten. Representanter från skola, socialtjänst, fritidsförvaltning, BUP, sjukvård, länsstyrelse, polis, rättsväsende och olika föreningar inbjöds till en inspirationsdag och Ann var ute i stadsdelarna och berättade om vad som var på gång. Bland annat.

- Det fanns aldrig något motstånd, utan redan från början var alla positiva och tyckte att detta var viktigt. Därför var det oerhört väl förankrat när vi startade. Vi hade redan ett stort nätverk och många kände till oss, så vi kunde köra igång direkt.

Fotnot: Stödcentrum för unga brottsoffer har webbadressen: www.ungabrottsoffer.se

Ulf Benkel
Bild: Leif Gustafsson

SÅ GJORDE VI

- ▶ 2002 började sacionomen Ann Hanbert på Tryggare och Männskligare Göteborg att planera för och bygga upp ett Stödcentrum för unga brottsoffer. Bakgrunden var bland annat hennes arbete med ungdomar som drabbats av Backabranden, och ytterligare utlösande faktorer var en ny lag om att kommunerna bör erbjuda stöd till brottsoffer och det faktum att en brottsofferjour för unga var igång sedan 1999 i Stockholm.
- ▶ Bakom initiativet låg bland annat följande resonemang: Brottsofferstödande och brottsförebyggande arbete hör ihop och det är viktigt att koppla ihop råd och stöd - och utveckla en specialkompetens. Den unga målgruppen är svår att nå, och därför krävs ett mer aktivt erbjudande. Verksamheten ska vara ett komplement till redan befintliga resurser och inte ta över behandlingskontakter. Den bästa stödjaren är den som redan har en god relation till ungdomarna. Genom kunskapsspridning kan man öka medvetandet om brottsofferproblematiken så att brottsoffer på sikt får ett bättre bemötande. Det är inte själva brottshändelsen i sig som är avgörande för hur man kommer att må i framtiden utan bemötandet efteråt.
- ▶ Förutom personalrekrutering lades mycket energi på att knyta kontakter, bygga nätverk och förankra den kommande verksamheten. Olika aktörer intervjuades och referensgrupper bildades, liksom en strategi-grupp med representanter från stadskansliet, polisen, Brottsofferjouren, BRIS, kris- och jourverksamheten och Cityenheten. Medier såväl som stadsdelsförvaltningar kontaktades och representanter från skola, socialtjänst, fritidsförvaltning, BUP, sjukvård, länsstyrelse, polis, rättsväsende och olika föreningar inbjöds till en inspirationsdag.
- ▶ Stödcentrumet öppnade i lokaler på Stampgatan 38 sommaren 2004. Många ungdomar vågar inte eller är osäkra på om de vill polisanmäla brott. Därför placerades verksamheten inte hos polisen (det är dock viktigt att betona att polisen är en av stödcentrumets viktigaste samarbetsparter).
- ▶ Verksamheten har fyra anställda, drivs som ett projekt och sorterar under stadsdelsförvaltningen Centrum men är öppen för alla göteborgare under 23 år som har drabbats av brott - med undantag för heders- och familjerelaterad problematik. Man måste inte ha gjort en polisanmälan och man får vara anonym.
- ▶ Förutom hjälp med att bearbeta det man varit med om erbjuds ungdomarna även vägledning genom rättsprocessen. Bland annat har juristikstudenter vid Göteborgs universitet knutits till verksamheten som ett extra stöd i det arbetet.
- ▶ En stor del av den utåtriktade och kunskapsspridande

verksamheten riktar sig till människor som på olika sätt kommer i kontakt med ungdomar genom sitt arbete.

- ▶ Sedan 2005 finns dessutom möjligheten att hitta till mottagningen via hemsidan (www.ungabrottsoffer.se).
- ▶ I april 2006 hade Stödcentrum för unga brottsoffer hjälpt drygt 250 ungdomar och deras närstående.
- ▶ Nästan hälften av besökarna har utsatts för misshandel, ofta i kombination med exempelvis olaga hot. Andra vanliga brott är rån, stöld, ofredande, våldtäkt och övergrepp i rättsak.
- ▶ Merparten av besökarna är mellan 14 och 19 år och könsfördelningen jämn.

SVÅRIGHETER

- ▶ Det tar tid - och det måste det göra om man ska förankra verksamheten ordentligt och hitta en modell som passar. Det är viktigt att andra aktörer ser det som en resurs och ett komplement till vad som redan finns och något som alla vinner på.
- ▶ Det kan också vara ett problem att skolorna har väldigt olika sätt att förhålla sig till de brott som begås där. Vissa anmäler allt - andra ingenting.

LÄRDOMAR

- ▶ Det är viktigt att förankra verksamheten ordentligt innan den drar igång, så att många känner sig delaktiga och vet vad den går ut på. Det är ett ständigt pågående arbete och man måste synas och bjuda in sig i alla möjliga sammanhang.
- ▶ Det kan fungera bra även med korta kontakter. Ibland kan det räcka med några möten för att hjälpa människor att bearbeta det de har varit med om, det måste inte ta ett halvår eller mer. Det är viktigt att snabbt kunna erbjudas stöd i den akuta krisen för att förebygga problem senare i livet. Det är också viktigt att de drabbade inte fastnar i brottsofferidentiteten utan får hopp, drar lärdomar och hittar kraft och strategier för att gå vidare.
- ▶ Det är viktigt att som brottsutsatt bli bekräftad och få ett bra bemötande. En betydelsefull uppgift är att normalisera krisreaktioner: Det är inte du, utan situationen du blivit utsatt för, som är onormal.
- ▶ Det är oerhört viktigt att upprätta rutiner för ett nära samarbete med polisen, som är en av de viktigaste samarbetsparterna. Polisen kan tipsa ungdomar och föräldrar om verksamheten och förmedla polisanmälningar till stödcentrumet så att brottsoffren snabbt kan erbjudas stöd.

TIPS

- ▶ Inhämta mycket kunskap från dem som vet mycket.
- ▶ Jobba på kontakter, hitta samarbetsformer och bygg ett stort nätverk. Samarverka och samarbeta - och ha grundinställningen "Hur kan vi hjälpa varandra?" i stället för "Vad kan du göra för mig?"

KONTAKTINFORMATION

- ▶ Ann Hanbert, arbetar med ungdomsfrågor på Tryggare och Männskligare Göteborg: 031-61 20 70, ann.hanbert@stadshuset.goteborg.se
- ▶ Torgny Sjögren, socialsekreterare på Stödcentrum för unga brottsoffer: 031-365 73 66, torgny.sjogren@centrum.goteborg.se
- ▶ Stödcentrum för unga brottsoffer: 020-52 05 30, Stampgatan 38, två trappor, ungabrottsoffer@centrum.goteborg.se